

Samenvattingen vaccinatie

Vaccinatiebereidheid

5.1.2e (2020) voerden een online survey uit waarin zijn **4362 Australiërs** bevestigden over hun mening ten opzichte van de griepvaccinatie en een potentiële COVID-19 vaccinatie. De survey werd uitgevoerd tussen 17-21 april, ongeveer 4 weken nadat er in Australië een lockdown had plaatsgevonden en de capaciteit van de ziekenhuizen een grote zorg was. 76,5% van de deelnemers aan de survey gaf aan dit jaar de griepvaccinatie te hebben gekregen ofwel bereid waren deze te halen. 14,4% van de deelnemers gaf aan dit niet te zullen doen. Wat betreft een potentieel COVID-19 vaccin gaf 85,8% van de survey deelnemers aan zich te laten vaccineren indien er een vaccin op de markt zou komen. Slechts 4,9% gaf aan zich niet te laten vaccineren tegen COVID-19. Deze laatste groep gaf in het onderzoek ook vaker aan te vinden dat de dreiging van COVID-19 overdreven wordt (43,7%). Andere factoren volgens deze studie invloed hadden op de bereidheid van Australiërs zich te laten vaccineren tegen zowel Influenza als COVID-19 zijn onvoldoende gezondheidsvaardigheden en een laag opleidingsniveau. De studie is uitgevoerd in Sydney en gepubliceerd in *The Lancet*.

In een artikel gepubliceerd in *Social Health and Behavior* presenteren 5.1.2e (2020) hun onderzoek naar de link tussen altruïsme en de bereidheid tot vaccinatie tegen het COVID-19 virus. Het onderzoek betreft een online experiment met **303 Duitse studenten**. Van deze groep was 64% vrouw en 79% universitair student. De gemiddelde leeftijd bedroeg 26 jaar. De participanten kregen verschillende teksten te lezen waarna ze antwoord moesten geven op vragen over hun bereidheid zich te laten vaccineren tegen het COVID-19 virus. De eerste tekst probeerde altruïstische motieven op te roepen door uit te leggen dat sommige mensen niet ingeënt kunnen worden of kwetsbaar blijven voor het virus zelfs nadat ze zijn ingeënt. Jezelf laten vaccineren zou betekenen dat deze mensen minder risico lopen ziek te worden of zelfs te sterven aan het virus. De andere twee teksten focusten op egoïstische motivaties. De ene tekst beschreef dat ook jong volwassenen die geen risico groep zijn besmet kunnen raken en zelfs kunnen sterven door het COVID virus. De andere tekst refereerde naar de ongemakken die een besmetting kunnen veroorzaken, ook al zijn dit geen grote ongemakken (een week lang ziek zijn, naar het ziekenhuis moeten). Waar 42,4% van de deelnemers die de eerste tekst lazen een grotere bereidheid tot vaccinatie uitten, waren dit maar 15,4% en 19,0% van de participanten die de andere twee teksten lazen. De resultaten van dit onderzoek wijzen erop dat het aanmoedigen van altruïstisch gedrag, bijvoorbeeld door het De resultaten van dit onderzoek wijzen erop dat het stimuleren van altruïstisch gedrag, bijvoorbeeld door het benadrukken van het gevaar voor personen die niet kunnen worden gevaccineerd, de meest veelbelovende strategie is mensen te motiveren zich te laten vaccineren tegen het COVID-19 virus.

5.1.2e (2020) hebben de bereidheid tot het meedoen in vaccinatie proef onder jong volwassenen in China onderzocht. Zij hebben voor hun onderzoek een sample van **1,912**

Chinese studenten gebruikt. De meerderheid van de bevroegde studenten was bereid aan een vaccinatie proef mee te doen (50,3% was misschien bereid, 13,7% was absoluut bereid). De meest genoemde zorgen betreft deelname aan een vaccinatieproef betroffen: bijwerkingen (69,4%), familie wil niet dat ik meedoe aan een dergelijk onderzoek (63,02%), handicap of dood als gevolg van het vaccin (58,05%) en de tijd die het kost aan het onderzoek mee te doen (52,46%). Participanten met een hogere mate van vertrouwen in de gezondheidszorg waren eerder bereid deel te nemen aan een vaccinatieproef. De auteurs suggereren dat meer transparantie over vaccinonderzoek (inclusief potentieel risico's en nadelen) kan bereidheid van deelname verhogen.

5.1.2e (2020) hebben tussen 2 en 15 april 2020 een vergelijkende studie in 7 Europese landen uitgevoerd (**Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Italië, Portugal, Nederland en het Verenigd-Koninkrijk**). In deze studie, gepubliceerd in *The European Journal of Health Economics*, werd de bereidheid van mensen zich te laten vaccineren tegen COVID-19 onderzocht. De sample bestond uit ruim **7.000 deelnemers**: ongeveer 1000 per land plus 500 deelnemers uit de regio Lombardije. 73,9% van 7664 deelnemers zeiden bereid te zijn zich te laten vaccineren tegen het virus. 18,9 procent gaf aan niet zeker te zijn of ze zich zouden laten vaccineren en 7,2% zou zich zeker niet zouden laten vaccineren. De meeste vaccinatie tegenstanders waren te vinden in Duitsland (10%) en Frankrijk (10%). Frankrijk heeft ook de grootste groep mensen die nog onzeker is of ze gevaccineerd willen worden (28%). De studie wijst ook op aanzienlijke verschillen tussen mannen en vrouwen en leeftijdsgroepen in de bereidheid om zich te laten vaccineren. Een significant groter deel van de mannen was bereid om gevaccineerd te worden. Vooral mannen van 55 jaar en ouder. Dezelfde leeftijdstrend was zichtbaar voor vrouwen, waarbij oudere vrouwen meer bereid zich te laten vaccineren ten opzichte van jongere vrouwen. De onzekerheid over het wel of niet laten vaccineren was hoger bij vrouwen in alle leeftijdsgroepen en het grootst bij vrouwen tussen de 45 en 54 jaar (26%). In de studie werden respondenten die niet zeker waren over vaccinatie naar hun belangrijkste redenen gevraagd. Meer dan de helft (55%) zei bezorgd te zijn over mogelijke bijwerkingen van een vaccin. Deze bezorgdheid kwam vaker voor bij vrouwen (36%) dan bij mannen (19%). Daarnaast gaf ongeveer 15% van de respondenten aan dat een vaccin misschien niet veilig is. Hier waren geen noemenswaardige verschillen tussen mannen en vrouwen te ontdekken. Baserend op de uitkomsten van hun onderzoek stellen de auteurs dat als de groep mensen die niet zeker is over wel of niet vaccineren tegen COVID-19 moet worden overtuigd van het nut van vaccineren, duidelijke communicatie over de veiligheid en mogelijke bijwerkingen van het vaccin bijzonder belangrijk zijn.

In een Britse, cross-sectionele survey onderzochten 5.1.2e (2020) de bereidheid van Britten zich te vaccineren tegen het COVID-19 virus en welke socio-demografische en klinische factoren deze bereidheid beïnvloeden. De survey werd uitgevoerd tussen april en juni 2020 en had in totaal 2568 deelnemers met een gemiddelde leeftijd van de deelnemers was 45,3 jaar. De meerderheid kwam uit Engeland (87,4%) was vrouw (63,2%) had een witte etnische achtergrond (91%) een hogeronderwijsdiploma (53%) en een full-time of part-time baan (68,7%).

76,9% van de deelnemers was bereid zich te laten vaccineren tegen COVID-19. Slechts 23,1% was niet bereid of niet zeker zich te laten vaccineren. Deelnemers die ouder waren, een witte

etnische achtergrond hadden, een hogeronderwijsdiploma hadden en die nog niet met het virus besmet waren geweest waren eerder bereid zich te laten vaccineren. De bereidheid tot vaccinatie was niet verschillend voor deelnemers met een hoger risico het virus op te lopen in vergelijking met de deelnemers die die risico niet hadden.

Voetnoot: Er was geen significant verband tussen etniciteit en bereidheid tot vaccinatie bij het onderzoeken van degenen die onzeker waren over het ontvangen van een COVID-19-vaccin.

Het doel van de studie van **5.1.2e** (2020) is om inzicht te geven in de bereidheid en acceptatie van vaccinatie tegen COVID-19 onder **gezondheidsmedewerkers in China** **5.1.2e**. Voerde het onderzoek uit onder **352 gezondheidsmedewerkers en 189 personen uit de algemene bevolking**. Het onderzoek werd online uitgevoerd op 17 en 18 maart 2020 in China. De gezondheidsmedewerkers hadden een beter begrip van het coronavirus en vertoonde een hogere tolerantie voor de toekomstige vaccinatie dan de algemene bevolking. 76,4% van de gezondheidsmedewerkers (versus 72,5% van de algemene populatie) gaf aan bereid te zijn zich te laten vaccineren. Hiervan had 20% wel meer informatie nodig om daadwerkelijk tot vaccinatie over te gaan.

In vergelijking met de gezondheidsmedewerkers was de algemene populatie meer bezorgd over de veiligheid van een toekomstige COVID-19 vaccin. Volgens de auteurs is het meestal het geval dat de algemene bevolking een nieuw vaccin deels of zelfs geheel afwijst. Door gebrek aan kennis over het vaccin moeten burgers een afweging maken tussen de eventuele nadelige gevolgen van het vaccin en de ziektelast die het tegen kan gaan. Hier is volgens de auteurs duidelijke informatie en educatie van groot belang. Ook sociale contacten spelen een rol in de keuze om te vaccineren. Wanneer de veiligheid of effectiviteit van een vaccin onzeker is, zullen externe factoren, zoals de bereidheid van anderen zich te laten vaccineren, de vaccinatie-intentie aanzienlijk versterken of verzwakken.

5.1.2e (2020) hebben **572 respondenten** uit de **UK en de US** bevestigd naar hun bereidheid zich te laten vaccineren om de huidige corona pandemie tegen te gaan. Een kleine meerderheid van de deelnemers was bereid zich te laten vaccineren. In het onderzoek wordt bezorgdheid over het coronavirus positief gelinkt aan vaccinatiebereidheid. De deelnemers die alle verplichte vaccinaties hebben gehad zijn eerder geneigd zich ook tegen COVID-19 te laten vaccineren dan diegenen die slechts enkele of helemaal geen inentingen hebben gehad. Ook het hebben van een besmet familielid of het wonen in een stad met een hoge besmettingsgraad verhoogde de bereidheid op vaccinatie. De bereidheid om kinderen te laten vaccineren was beduidend lager onder de deelnemers, ongeacht hun bezorgdheid over het virus of hun bereidheid zichzelf en hun ouders wel te laten vaccineren.

De studie van **5.1.2e** (2020) onderzocht ook of de vorm waarin het vaccin wordt geïntroduceerd invloed op de bereidheid heeft. Om dit te onderzoeken presenteerde ze effecten van het vaccin op twee verschillende manieren. Bij de ene groep werd de effectiviteit van het vaccin gepresenteerd, bij de andere groep werden mogelijke bijwerkingen van het vaccin gerapporteerd. De derde groep diende als controlegroep en kreeg geen informatie over de consequenties van het vaccin. Het resultaat stelt dat een positieve benadering van het vaccin tot een hogere bereidheid tot vaccinatie leidde. De verandering was het grootste bij diegenen die in eerste instantie zeer negatief tegenover

vaccinaties stonden. Deze resultaten suggereren volgens de auteurs dat regeringen een vaccin moeten promoten door middel van het verstrekken van positieve informatie over de werkzaamheid van het vaccin.

Een studie onder **Italiaanse studenten**, uitgevoerd door [5.1.2e] (2020) heeft de houding ten opzichte van een toekomstig coronavaccin en de invloed studierichtingen op deze houding onderzocht. **735 studenten** van verschillende studierichtingen deden mee aan het onderzoek. Ruim 86% van de studenten rapporteerden dat zij voor een vaccinatie zouden kiezen. Uit het onderzoek bleek ook dat het volgen van een studie in een van de gezondheidswetenschappen niet voor een hogere of lagere bereidheid tot vaccinatie leidt. De houding ten opzichte van een toekomstig coronavaccin wordt dus niet bepaald door kennis over gezondheid, maar eerder door andere factoren zoals bijvoorbeeld verantwoordelijkheidsgevoel tegenover de samenleving en solidariteit [5.1.2e] (2020).

Het doel van de studie van [5.1.2e] (2020) was om de houding ten opzichte van een COVID-19 vaccin te beoordelen en te onderzoeken hoe de COVID-19-crisis de steun voor vaccinaties in het algemeen heeft beïnvloed. De data voor het onderzoek werden gehaald uit twee enquêtes en een verscheidenheid aan openbaar beschikbare bronnen. Als eerste werd in oktober 2019 (dus voor het uitbreken van de coronapandemie) een nationaal representatieve steekproef van **1.653 inwoners uit het Verenigd Koninkrijk** gevraagd naar hun vaccinatiegraad. Dezelfde 1.653 deelnemers aan de steekproef werden opnieuw gecontacteerd voor een tweede enquête in april 2020, op het hoogtepunt van de COVID-19-pandemie. 1194 (72%) van de eerste deelnemers reageerden op deze tweede enquête. De follow-up-enquête mat opnieuw de vaccinatiegraad en stelde een reeks aanvullende vragen over de risico inschatting aangaande het COVID-19 virus en de houding ten opzichte van een toekomstige COVID-19-vaccinatie. In de tweede ronde geeft 85% van de respondenten aan zeker of zeer waarschijnlijk bereid te zijn zich tegen COVID-19 te laten vaccineren. Slechts 8% van de respondenten gaf aan dat ze het vaccin waarschijnlijk of zeker niet zouden gebruiken. Volgens de auteurs is de bereidheid tot vaccineren hiermee gestegen.

De deelnemers werden ingedeeld in 3 groepen; vaccinatiesceptici, twijfelaars en pro-vaccinatierespondenten. De indeling gebeurde op basis van antwoorden op een set vragen over vaccinaties. De support voor vaccinaties was het hoogst in de pro-vaccinatie groep. Hier gaf 95% aan dat ze graag ingeënt willen worden tegen COVID-19. Maar zelfs bij de groep sceptici - die geloven dat vaccins autisme veroorzaken en weinig aantoonbare voordelen hebben - zei 24% graag tegen COVID-19 gevaccineerd te willen worden en nog eens 31% zou dat waarschijnlijk doen. Slechts 29% denkt dat ze dit waarschijnlijk of zeker niet zullen doen. Een soortgelijk patroon kwam naar voren bij de vraag over het verplicht stellen van COVID-19-vaccinaties, waarbij 36% van de meest sceptische respondenten voorstander was van een wettelijke vaccinatieplicht.

Naast de bereidheid tot vaccinatie werd in de studie ook onderzocht hoe de respondenten tegenover het bestraffen van vaccinatieontduikers staan. Omdat individuen twee keer dezelfde vragen kregen over steun voor het bestraffen van vaccinatieontduikers - in oktober 2019 en april 2020 - was het mogelijk om veranderingen te meten. Van de drie maatregelen - niet-gevaccineerde kinderen van school houden, de kinderbijslag van de ouders schrappen en de ouders beboeten als een kind niet wordt gevaccineerd - zag slechts één maatregel

(beboeting) een grote toename van de steun tijdens de COVID-19-crisis. De stijging van de steun voor boetes werd voornamelijk gedreven door mensen met een pro-vaccinatie groep. Respondenten met een anti-vaccin-overtuiging veranderden hun steun voor straffen niet, ondanks de ernst van de COVID-19-crisis en hun frequente bereidheid om zich tegen COVID-19 te laten vaccineren.

5.1.2e (overheidsdocument, 2020) onderzoeken in een **Canadese studie** de rol van vertrouwen in de bereidheid tot vaccinatie. Vele studies wijzen uit dat de mate waarin individuen vertrouwen hebben in beleidsmakers en volksgezondheidsautoriteiten is gelinkt is aan hun bereidheid om deel te nemen aan volksgezondheidsmaatregelen zoals vaccinaties 5.1.2e 2013; 5.1.2e 2017).

Van 26 mei tot 8 juni 2020 vulden meer dan **36.000 deelnemers** vrijwillig deze online vragenlijst in, die zich richtte op het vertrouwen dat Canadezen hebben in de overheid, in bedrijven en in anderen, en hun mening over de heropening van werkplekken en openbare ruimtes. Omdat gegevens zijn verzameld op basis van een steekproefontwerp kunnen de bevindingen niet worden toegepast op de totale Canadese bevolking. Meer dan twee derde van de deelnemers (68,2%) gaf aan dat ze zich zeer waarschijnlijk zouden laten vaccineren. Iets meer dan 1 op de 10 deelnemers gaf aan dat ze zich enigszins onwaarschijnlijk (4,1%) of zeer onwaarschijnlijk (7,9%) zouden laten vaccineren tegen COVID-19. Vertrouwen in anderen speelde een rol in de bereidheid van deelnemers zich vrijwillig tegen COVID 19 te laten vaccineren. Vertrouwen in de overheid speelde ook een rol; de bereidheid van de deelnemers zich te laten vaccineren verschilde aanzienlijk tussen deelnemers met een hoog en een laag vertrouwen in de overheid en volksgezondheidsautoriteiten. Meer dan driekwart van de deelnemers die veel vertrouwen hadden in de overheid gaven aan dat ze zeer waarschijnlijk een COVID-19-vaccin zouden halen wanneer er een beschikbaar komt (77,3%), vergeleken met meer dan de helft van de deelnemers met een laag niveau van vertrouwen in de overheid (53,8%). En terwijl 76,4% van de deelnemers die veel vertrouwen hebben in volksgezondheidsautoriteiten zeer waarschijnlijk een COVID-19-vaccin zouden halen, geeft minder dan de helft van de deelnemers (44,4%) met een laag vertrouwen in de federale volksgezondheidsautoriteiten aan zich te willen laten inenten.

5.1.2e (2020) onderzochten de bereidheid in **Frankrijk** om deel te nemen aan een vaccinatieonderzoek en zich te laten vaccineren tegen COVID-19. Via een anonieme online enquête gehouden van 12 tot 26 maart 2020, bevroegen zij **3.259 deelnemers** (67,4% vrouwen).

77,6% van de deelnemers verklaarde zeker of waarschijnlijk bereid te zijn zich te laten vaccineren tegen COVID-19. Daarnaast bleek 83,1% van de mannen vaccinacceptanten te zijn versus 74,2% van de vrouwen. Het percentage gezondheidswerkers dat zich wilde laten vaccineren was 81,5% versus 73,7% onder niet-gezondheidswerkers.

Factoren die in deze studie in verband werden gebracht met de acceptatie van het COVID-19-vaccin waren een oudere leeftijd, angst voor COVID-19 en een individueel waargenomen risico.

De bereidheid was beduidend lager wat betreft de deelname aan een vaccinonderzoek. Slechts 47,6% van de deelnemers was bereid om deel te nemen aan een klinische studie met COVID-19-vaccins. Hier was de verdeling onder mannen en vrouwen respectievelijk 59,6% en 41,8%.

Ook zijn gezondheidswerkers meer geneigd om deel te nemen aan een klinische proef met vaccins dan niet-gezondheidswerkers (50,5% versus 45,4%). Angst voor COVID-19 werd in deze studie niet geassocieerd met de bereidheid om deel te nemen aan een klinische studie. Personen die van mening waren dat ze risico liepen op een COVID-19-infectie waren echter meer geneigd om deel te nemen aan een klinische proef voor een vaccin.

Om factoren te onderzoeken die verband houden met de intentie om tegen COVID-19 te worden gevaccineerd, voerde **5.1.2e** (2020) een online cross-sectioneel onderzoek uit onder **1.500 Britse volwassenen**, gerekruteerd uit een bestaand online onderzoekspanel. De deelnemers waren in grote lijnen representatief voor de Britse bevolking (gemiddelde leeftijd 46,0 jaar, 51% vrouw; 85% blanke etniciteit). De gegevens zijn verzameld tussen 14 en 17 juli 2020. In het onderzoek gaf 64% van de deelnemers aan zich waarschijnlijk te laten vaccineren tegen COVID-19; 27% was onzeker en 9% gaf aan dat zich waarschijnlijk niet te laten vaccineren.

Vaccinatie intentie werd geassocieerd met een algemeen positieve opvatting over en houding ten opzichte van COVID-19-vaccinatie, zwakkere opvattingen dat de vaccinatie bijwerkingen zou veroorzaken of onveilig zou zijn, voldoende informatie om een weloverwogen beslissing te nemen over een COVID-19-vaccinatie en het risico van COVID-19 voor anderen (maar niet zichzelf). Leeftijd speelde ook een rol, zo hadden oudere een hogere vaccinatie intentie. Daarnaast stond de groep deelnemers die afgelopen winter een grieprik had ontvangen ook ontvankelijker tegenover een COVID-19 vaccinatie.

Ondanks de onzekerheid over de details van een COVID-19-vaccinatie, meldden de meeste deelnemers dat ze van plan waren zich tegen COVID-19 te laten vaccineren. De factor die het grootste deel van de variantie in de vaccinatie-intentie verklaarde waren de overtuigingen met betrekking tot een COVID-19-vaccinatie (20%). De overtuigingen van de deelnemers werden gemeten met behulp van onderzoek naar het effect van aanbevelingen tot vaccinatie van de autoriteiten, naar sociale normen, naar de effectiviteit van een vaccin, de kans om COVID-19 te krijgen zonder vaccin, het ervaren gemak van vaccinaties en naar de overtuiging dat een COVID-19 vaccinatie verplicht zou moeten zijn.

In tegenstelling tot eerder onderzoek vonden we geen bewijs voor een verband tussen de bereidheid tot vaccinatie en persoonlijk risico. Een groter waargenomen risico voor anderen werd daarentegen wel in verband gebracht met de bereidheid tot vaccinatie. Dit suggereert dat vaccinatiecampagnes en berichten waarin wordt gewezen op de noodzaak van vaccinatie om anderen te beschermen bijzonder effectief kunnen zijn.

We ontdekten ook dat zorgen over eventuele bijwerkingen en weinig kennis over het vaccin verband hielden met een lagere vaccinatiebereidheid.

In een studie van **5.1.2e** (2020), werd een online enquête gehouden onder **2174 Australische inwoners**. Het onderzoek werd afgerond tussen 2 en 9 maart 2020, in een vroeg stadium van de COVID-19-uitbraak in Australië. Uit de resultaten van de enquête bleek dat tweederde van de respondenten zich op zijn minst matig zorgen maakte over een wijdverbreide COVID-19-uitbraak in Australië (die vervolgens plaatsvond). Bezorgdheid over de uitbraak en het op de voet volgen van de berichtgeving in de media waren consistente voorspellers van gezondheidsbeschermend gedrag en positieve vaccinatie-intenties.

De respondenten werd ook gevraagd hoe waarschijnlijk het zou zijn dat ze zich tegen COVID-19 zouden laten vaccineren als er een veilig en effectief vaccin zou worden ontwikkeld. Er waren geen demografische verschillen in vaccinintenties naar geslacht, etniciteit of opleidingsniveau. Respondenten verschilden wel in hun vaccinatie intenties per leeftijdsgroep: respondenten in de leeftijdsgroep 60+ hadden een hogere vaccinatie intentie dan respondenten in de leeftijdsgroep 30-49 en 50-59.

Het ontvangen van de griepvaccinatie in het afgelopen jaar werd in de studie geassocieerd met verhoogde intenties om een COVID-19-vaccin te krijgen als het beschikbaar komt. Met betrekking tot psychologische voorspellers werden zowel een hoge mate aan blootstelling aan berichtgeving in de media, als ook een hoge mate aan bezorgdheid over de uitbraak gelinkt aan positieve vaccinatie-intenties. Een beter wetenschappelijk en medisch begrip van het virus en vertrouwen in overheidsinformatie werden ook grotere vaccinatie-intenties gelinkt.

Voor de studie van **5.1.2e** (2020) vond de gegevensverzameling plaats van 1 april tot 10 april tijdens de tweede en derde week van de lockdown in het **Verenigd Koninkrijk**. Op dat moment was de ontwikkeling van het COVID-19-vaccin in een vroeg stadium. De deelnemers aan het huidige onderzoek waren eerder gerekruteerd voor studies waarin vaccinatiegedrag in het algemeen werd onderzocht. De sample voor het hier beschreven onderzoek bestond uit **527 deelnemers** (57% vrouw) met een gemiddelde leeftijd van 59,5 jaar.

5.1.2e ontdekte dat 58% van de deelnemers zeker en 27% waarschijnlijk een vaccin tegen COVID-19 zou willen krijgen zodra het beschikbaar komt. 7% van de deelnemers was onzeker, 2% zou het waarschijnlijk niet willen ontvangen en 6% zou zeker geen COVID-19-vaccinatie willen. De bereidheid om een COVID-19-vaccinatie te ontvangen werd positief geassocieerd met de overtuiging dat de COVID-19-uitbraak nog lang zal aanhouden en negatief geassocieerd met de overtuiging dat de media de risico's van COVID-19 overdrijven. 'Persoonlijke gezondheid', 'ernst van de ziekte van COVID-19' en 'gevolgen voor de gezondheid van anderen' werden geassocieerd met een hogere bereidheid tot vaccinatie terwijl 'zorgen over de veiligheid van vaccins' een reden was niet te vaccineren. Deelnemers waren van mening dat de ontwikkeling van COVID-19-vaccins mogelijk wordt versneld en dat veiligheidsmaatregelen voor vaccinatie over het hoofd kunnen worden gezien in het ontwikkelingsproces.

Volgens de auteurs is het veelbelovend dat de gegevens ook suggereren dat COVID-19 een substantiële en positieve impact kan hebben op vaccinatiegedrag in het algemeen. 38% van de deelnemers zegt dat ze vanwege de corona pandemie meer geneigd zijn de jaarlijkse griepvaccinatie te halen en 51% zegt dat ze meer bereid zijn om de eenmalige pneumokokkenvaccinatie te ontvangen.

Advies: 5.1.2e (2020) identificeerde verschillende interventiefuncties. De functies van educatie en overtuiging zijn zeer nuttig. Educatie kan de kennis over de vatbaarheid en ernst van COVID-19 en de effectiviteit van vaccinatie verbeteren, terwijl overtuigingskracht kan worden gebruikt om overtuigingen te veranderen en actie in de richting van vaccinatie aan te moedigen.

Aangezien de vaccinatie waarschijnlijk op populatieniveau nodig is, stellen 5.1.2e (2020) dat voor een succesvolle interventie een combinatie van massamedia (bijv. Tv en radio, gedrukte media), sociale media en nauwe samenwerking met omroepen en journalisten om consistente berichten te beheren en desinformatie aan te pakken nodig zijn.

Vaccine Hesitancy: terughoudendheid of weigering van vaccinaties

Terughoudendheid met betrekking tot vaccinatie (vaccine hesitancy) is door de WHO gedefinieerd als de "vertraging in de acceptatie of algehele weigering van vaccinaties ondanks de beschikbaarheid van vaccinatiediensten" (MacDonald & SAGE, 2015, p.4161). De aarzeling om te vaccineren is dus niet alleen beperkt tot degenen die vaccins ronduit afwijzen, maar ook degenen die denken dat ze onveilig zijn en daarom geplande immunisatieprogramma's uitstellen of degenen die sommige vaccinaties accepteren maar andere niet. 5.1.2e (2014). (In Butter 2020)

5.1.2e (2020) ontwierp een enquête-experiment waarin een landelijk representatieve groep van 3.133 volwassenen in de Verenigde Staten werd gevraagd naar hun vaccinatie intenties.

De deelnemers aan de enquête waren representatief voor de algemene bevolking van de Verenigde Staten wat betreft geslacht, leeftijd, inkomen, opleiding, ras en woonregio. 20% van de respondenten verklaarde dat ze een COVID-19-vaccin voor zichzelf en voor hun kinderen zouden weigeren als indien ze kinderen hebben. Determinanten van vaccinvermijding suggereren dat hoe groter de kans om het virus op te lopen, hoe waarschijnlijker het is dat mensen ervoor kiezen om te vaccineren. Het aandeel mensen dat positief tegenover vaccinatie staat is 69% als de kans om COVID-19 te vangen als laag wordt gecommuniceerd en 81% als de kans als hoog wordt gecommuniceerd. Met betrekking tot groepsverschillen laat de studie zien dat vrouwen 6% minder bereid zijn zich te laten vaccineren dan mannen, en dat bij mensen met een laag inkomen bijna de vaccinatiegraat 4% minder is dan bij mensen met een gemiddeld inkomen. De studie wijst ook uit dat mensen die meer preventieve maatregelen nemen zich eerder tegen COVID-19 laten vaccineren en dat vertrouwen in overheidsinstanties belangrijk is in deze beslissing. De bereidheid tot vaccinatie stijgt zelfs met 17% bij mensen die in het algemeen vertrouwen hebben in vaccinaties.

De belangrijkste redenen om het COVID-19-vaccin te weigeren zijn de nieuwheid ervan en de bezorgdheid over negatieve bijwerkingen (80%). Van degenen die het vaccin afwijzen geeft 72% aan dat het algemeen vermijden van vaccins een belangrijke reden is om ook de COVID-

19 te vermijden. Andere belangrijke redenen voor het weigeren van het vaccin zijn de twijfel of het vaccin wel bescherming biedt tegen het oplopen van het virus en de overtuiging dat COVID-19 niet ernstig genoeg is om vaccinatie te rechtvaardigen.

Mensen die van mening zijn dat ze minder kans hebben om besmet te raken dan de gemiddelde Amerikaan zijn minder geneigd zich te laten vaccineren. Dit geldt ook voor degenen die vinden dat ze zich niet hoeven te laten vaccineren als de meeste anderen dit wel doen.

In een **opinie artikel** gepubliceerd in het tijdschrift van de "American Medical Association" (juni 2020) , waarschuwt **5.1.2e** voor een groeiend wantrouwen jegens vaccinaties als een COVID-19 vaccin ineffectief of zelfs gevaarlijk blijkt. Wantrouwen en weigering van vaccinaties nam al toe vóór de coronapandemie. In 2019 noemde de Wereldgezondheidsorganisatie vaccinweigering zelfs als een van de top 10 wereldwijde gezondheidsbedreigingen. COVID-19 heeft tot grote bezorgdheid en onzekerheid geleid. Er is een enorme publieke en politieke druk om een nieuw vaccin te ontwikkelen, een proces dat doorgaans jaren in plaats van maanden in beslag neemt. Deze druk mag de wetenschappelijke praktijk echter niet verdringen. Het stapsgewijs doorlopen van de fasen van klinische tests is de ethische standaard voor onderzoeken waarbij menselijke participanten betrokken zijn. Het volgen van de wetenschappelijke methode is de enige manier om bescherming te bieden tegen een COVID-19-vaccin dat niet effectief is, of erger nog, onaantvaardbare nadelige effecten heeft. In dat geval zal het wantrouwen ten opzichte van vaccins alleen maar groter worden met als gevolg nog meer verspreiding van virussen die door vaccinaties gemakkelijk te stoppen zouden zijn. Om veiligheidsproblemen te vermijden is het van belang de veiligheid te waarborgen en dit duidelijk aan het publiek te communiceren.

5.1.2e die in zijn werk veel te maken heeft met ouders en families die tegen vaccineren zijn. In een **commentaar**, gepubliceerd in het tijdschrift "Clinical Infectious Diseases" (augustus 2020), beschrijft hij veel voorkomende drijfveren voor terughoudendheid ten opzichte van vaccins. Dit zijn onder andere bezorgdheid over de veiligheid van vaccins, waaronder angsten over mogelijke verbanden met autisme (nu grondig weerlegd), leermoeilijkheden en chronische ziekten, evenals een vermeend gebrek aan veiligheidstests voorafgaand aan goedkeuring voor gebruik. Om deze, vaak ongegronde, vooroordelen weg te nemen is het volgens **5.1.2e** van groot belang om de meest effectieve en efficiënte communicatiestrategieën te ontwikkelen.

Om het huidige bereidheid tot vaccinatie onder de **Israëlische bevolking** te evalueren, hebben **5.1.2e** (2020) een anonieme vragenlijst voor meerdere centra verspreid onder medisch personeel en burgers in het hele land, met de vraag of ze ermee instemden een COVID-vaccin te krijgen zodra het beschikbaar was. De vragenlijst werd in maart 2020 gehouden onder 829 gezondheidswerkers en **1112 respondenten** van de algemene bevolking. Alle vragenlijsten zijn ingevuld tijdens de verplichte quarantaineperiode in Israël.

Uit de studie bleek verrassend genoeg een relatief hoge mate van vaccinatiescepticisme te heersen onder medisch personeel dat normaal gesproken pleit voor vaccinatie. De acceptatie (en daarmee aanbeveling) van een COVID-19-vaccin door artsen en verpleegkundigen was lager in dan dat van de grieprik.

Uit nadere analyse bleek dat de vaccinacceptatie onder artsen (78%) significant hoger is dan die van verpleegkundigen (61%), maar niet veel verschilt met het percentage van de algemene bevolking (75%).

Volgens de enquête van **5.1.2e** (2020), is de belangrijkste positieve voorspeller voor de acceptatie van een COVID-19 vaccin de huidige griepvaccinatiestatus. Mensen die bereid zijn om een grieprik te krijgen hebben een sterke neiging om ook een toekomstig COVID-19-vaccin te accepteren. Een andere positieve factor is het ervaren risico om besmet te raken. Personen die de kans besmet te raken met het virus als groot zien staan positiever tegenover een eventuele vaccinatie. Opmerkelijk is ook dat het hebben (of krijgen) van kinderen een juist een negatieve invloed heeft op het accepteren van toekomstige vaccinaties.

In het artikel "The French public's attitudes to a future COVID-19 vaccine: the politicization of a public health issue" (preprint 2020) presenteren **5.1.2e** de resultaten van vier online-enquêtes die in april 2020 zijn uitgevoerd onder de **Franse bevolking (N = 5.018)**. Ze ontdekten dat als er een vaccin tegen het nieuwe coronavirus beschikbaar komt, bijna een kwart van de respondenten dat niet zou gebruiken. Dit resultaat komt overeen met eerdere studies die aantonen dat in Frankrijk terughoudendheid ten opzichte van vaccins eerder vaccin specifiek is dan gericht op vaccinatie in het algemeen (**5.1.2e** 2019). Van de 5.018 ondervraagde personen verklaarde bijna een kwart dat ze het coronavirusvaccin "zeker" (7,9%) of "waarschijnlijk" (16,1%) zouden weigeren als het beschikbaar zou zijn. Er werd geen verschil gevonden naar geslacht, leeftijd en COVID-19-gerelateerde zorgen. Er werden wel verschillen geconstateerd met betrekking tot inkomensniveau en politieke opvattingen: degenen met een laag of gemiddeld gezinsinkomen en degenen die een extreemrechtse partij steunden rapporteerden vaker het vaccin te weigeren. Er werden drie hoofdredenen aangevoerd om het coronavirusvaccin te weigeren: tegen vaccinatie in het algemeen zijn (reden gekozen door 27,6% van de weigeraars), denken dat een snel geproduceerd vaccin te gevaarlijk is (64,4%), en tenslotte het vaccin nutteloos vinden vanwege de onschadelijke aard van COVID-19 (9,6%). Ongeveer 8% van de weigeraars verklaarde een andere reden om dit vaccin af te keuren.

5.1.2e (2020) hebben een enquête gehouden onder **992 deelnemers uit Saudi-Arabië**. Van de 992 respondenten was 64,7% van plan een toekomstig vaccin te gaan gebruiken. Slechts 7% meldde aarzeling ten opzichte van het COVID-19-vaccin en 28,2% gaf aan niet zeker te zijn over hun vaccinatie intentie. Ouderdom (45 jaar en ouder) en getrouwd zijn hadden een positief effect op de opname van het vaccin. Daarnaast bleken uit de survey ook vertrouwen van de deelnemer in het gezondheidssysteem en het waargenomen risico op het oplopen van een infectie significante voorspellers te zijn in de acceptatie van het COVID-19-vaccin.

Met behulp van een online platform onderzochten [5.1.2e] (2020) de percepties over en acceptatie van een COVID-19 vaccin in de VS. Van de **672 ondervraagde deelnemers** zei 67% dat ze een COVID-19 vaccin zouden accepteren als het voor hen wordt aanbevolen. Mannen (72%), ouderen (55 jaar en ouder; 78%), Aziaten (81%) en houders van een universitaire of afgestudeerd diploma (75%) hadden een hogere acceptatiegraad. Volgens [5.1.2e] (2020) toont de studie aan dat de acceptatie van COVID-19 vaccins met relatief hoge nauwkeurigheid kan worden voorspeld op basis van direct beschikbare demografische kenmerken. Sinds het begin van de COVID-19-pandemie in de Verenigde Staten is het duidelijk dat mensen met lage inkomens als ook gekleurde gemeenschappen een hoger risico lopen op infectie en overlijden door COVID-19. Hieraan gerelateerd ontdekte [5.1.2e] (2020) dat naarmate het aantal jaren van opleiding toeneemt, de acceptatie van het COVID-19-vaccin ook toeneemt. Bovendien rapporteerden werkloze deelnemers een lager acceptatiepercentage van een COVID-19-vaccin dan hoger opgeleiden. Deze bevindingen tonen aan dat gemeenschappen met een laag inkomen, die onevenredig zwaar worden getroffen door COVID-19, vatbaarder kunnen zijn voor aanhoudende uitbraken, zelfs als er een vaccin beschikbaar is.

Omdat de acceptatie van vaccins grotendeels het succes van een toekomstig COVID-19-vaccin bepaalt, heeft de studie van [5.1.2e] (2020) tot doel de verwachte acceptatie van een COVID-19-vaccin te onderzoeken mocht dit in de toekomst beschikbaar komen. De studie wordt uitgevoerd onder mensen met een vitaal beroep en mensen zonder vitaal beroep¹ in het Verenigd Koninkrijk en onderzoekt de invloed van relevante psychologische (waargenomen risico en ernst), sociale (media-aandacht) en situationele (demografische en medische) factoren op de bereidheid tot vaccinatie.

De studie is gebaseerd op een steekproef van **1605 Britse volwassenen**. Hiervan werkte 36,4% in vitale beroepen en 63,6% in niet vitale beroepen. De deelnemers aan de studie vulden een online basisenquête in tussen 23 maart en 24 april 2020 en een vervolgonderzoek 30 dagen na het invullen van hun basisonderzoek. Het vervolgonderzoek bevatte vragen over vaccins en risicopercepties.

In totaal meldde 74,2% van de respondenten dat ze een vaccin zouden accepteren, terwijl 17,7% onzeker was. 8,1% meldden dat ze het zouden weigeren. Respondenten met een vitaal beroep gaven minder vaak aan een vaccin te weigeren dan respondenten zonder vitaal beroep (5,9% versus 9,3%).

Verklarende factoren met betrekking tot vaccinatie weigering en acceptatie werden voor beide groepen afzonderlijk onderzocht. In de groep van mensen met een vitaal beroep werden slechts twee kenmerken geassocieerd met aarzeling om te vaccineren: vrouw zijn (vergeleken met man zijn) en zichzelf zien als iemand met een laag besmettingsrisico. In de groep respondenten met een niet vitaal beroep werden de factoren leeftijd en inkomen geassocieerd met vaccinatieweigering. Ouderen en mensen met een gemiddeld of laag

¹ De deelnemers uit de groep vitale beroepen waren werkzaam in de volgende sectoren: de gezondheids- en sociale zorg (26,9%), onderwijs en kinderopvang (24,3%), vervoer (3,4%), essentiële openbare diensten (7,7%), lokale of nationale overheid (9,6%), voedsel en andere noodzakelijke goederen (12,2%), openbare veiligheid (3,4%) en nutsvoorzieningen, communicatie en financiële diensten (12,3%).

inkomen zijn minder geneigd zich te laten vaccineren. Het kennen van iemand bij wie COVID-19 werd vastgesteld werd daarentegen geassocieerd met een hogere bereidheid tot vaccinatie.

In een **artikel** gepubliceerd in het European Journal of Epistemology (2020) reflecteert **5.1.2e** een historica van de volksgezondheid en een epidemioloog van infectieziekten, op het coronavirus en de aarzeling over vaccins. De vraag die zij stelt is of de kracht van de epidemie voldoende zal zijn om het probleem van de terughoudendheid van vaccins op te lossen en uitdagingen die variëren van verkeerde informatie op sociale media tot vaccinweigerings onder goed opgeleide gemeenschappen en een gebrek aan vertrouwen bij volksgezondheidsinstanties. Volgens haar suggereren dergelijke hardnekkige uitdagingen dat de huidige manieren van denken over het probleem nog steeds binnen een te nauw en te klinisch georiënteerd idee over gezondheid, ziekte en hoe complex de menselijke reacties daarop werkelijk zijn vallen. Zal COVID-19 het probleem van vaccinatie weigerings in het algemeen oplossen? Het kan vaccinatie weigerings overhalen zich tegen COVID-19 te laten vaccineren. Maar een mislukt vaccin - een vaccin waarbij grote bijwerkingen optreden - kan ook leiden tot een publieke reactie met verwoestende gevolgen voor de routinematige vaccinatie van kinderen. En hoe snel het publiek zich bij deze specifieke uitbraak ook naar een vaccin haast, en hoe succesvol dit eenmalige vaccin ook mag zijn, een breder vertrouwen in vaccins zal na de in kaart gebrachte epidemieën waarschijnlijk afhangen van een wijdverbreid publiek vertrouwen.

Anti-Vaccinatie beweging

In een **artikel**, gepubliceerd op 4 juni 2020 in The BMJ, interviewt **5.1.2e** gezondheidsdeskundigen over de bereidheid tot intenting tegen covid-19 **5.1.2e** **5.1.2e** reflecteert op de resultaten van een onderzoek naar de bereidheid tot vaccinatie onder **1000 inwoners van New York**. Uit de studie bleek dat 59% van de respondenten een covid-19-vaccin zou willen als het beschikbaar zou zijn en 53% het aan hun kinderen zou geven. "Het is zorgwekkend. Ik had gedacht dat de cijfers zouden stijgen. Ik had niet verwacht het zo negatief te zien" zegt **5.1.2e** in een eerste peiling op 27-29 maart zei 62% van de respondenten dat ze een coronavirusvaccin zouden krijgen, waarbij 19% zei dat ze het zouden weigeren en 19% twijfelde. Uit de laatste peiling, die begin mei werd gehouden, bleek dat 31% onmiddellijk een vaccin zou willen krijgen en 48% het zou doen als hun arts het zou aanbevelen; 12% zou een vaccin compleet afwijzen. In de studie werd ook gevraagd of de respondenten zich vrijwillig zouden aanmelden voor een klinische proef met coronavirusvaccins. Slechts 31% toonde interesse. **5.1.2e** schrijft veel van de negativiteit in zijn onderzoeken rond een coronavirusvaccin toe aan een kleine maar ongelooflijk vocale beweging. "De anti-vaccinatiebeweging zal het moeilijker maken om covid-19 onder controle te krijgen," zegt hij. Een studie van meer dan 500 Facebook-advertenties tussen december 2018 en februari 2019 wees uit dat 145 van deze berichten anti-vaccinatiesentimenten vertoonden en een publiek van tussen de 5000 en 50.000 mensen bereikte. Onderzoekers ontdekten dat 54% van de advertenties tegen vaccinaties afkomstig was van slechts twee organisaties: het World Mercury Project en Stop de verplichte vaccinaties. De WHO heeft ook "anti-covid-19 vaccinsentiment op sociale media gezien", zegt **5.1.2e**

5.1.2e "We hebben nog geen vaccin en er is al een stem tegen vaccinatie." 5.1.2e
 5.1.2e maakt zich met name zorgen over het snelle volgen van vaccins. "De antivaccinatiegemeenschap grijpt in op alles wat er mis gaat en gebruikt dat om angst te creëren. Dat mogen we verwachten. "

Bereidheid tot betaling van een COVID-19 vaccin

5.1.2e (2020) onderzochten de bereidheid om te betalen voor een COVID-19-vaccin en de belangrijkste factoren die hierop van invloed zijn. Het onderzoek bestond uit een enquête die tussen 18 april en 5 mei 2020 door **566 personen** werd beantwoord. 62,8% van de deelnemers had een middelhoog inkomen. De meeste deelnemers zouden bereid zijn te betalen voor een vaccin (90,6%). Het gemiddelde bedrag dat individuen bereid waren te betalen was US \$184,72.

De variabelen die een positieve invloed hadden op de betalingsbereidheid waren het hebben van chronische ziekten, kennis over COVID-19, ziek zijn van COVID-19, vertrouwen in de overheid, arbeidsstatus en inkomen. Een hoog goedkeuringspercentage voor het vaccin in het algemeen (90,1%) en de overtuiging dat men uiteindelijk ziek zal worden (99,1%) hadden ook een positief effect op de bereidheid voor een vaccin te betalen, zelfs zonder de details van de werkelijke effecten op gezondheid te kennen.

De belangrijkste redenen om niet te willen betalen waren de opvattingen dat de overheid de kosten van het vaccin moet financieren (38,8%) en het niet beschikken over monetaire middelen (25,0%). Deze laatste groep zou personen kunnen bevatten die een positieve houding t.o.v. van het vaccin hebbe, maar er door budgetbeperkingen niet voor kunnen betalen.

Het behoren tot een particulier gezondheidssysteem of herstellende zijn van COVID-19 hadden beide ook een negatieve invloed op de betalingsbereidheid.

5.1.2e

Een Roemeense studie van 5.1.2e (2020) onderzochten de bereidheid om te betalen voor een mogelijk COVID-19-vaccin. Uit voorlopige resultaten van het kleinschalige **Roemeense onderzoek (N = 203)** bleek dat de aanvaardbare prijsklasse voor een COVID-19 vaccine tussen € 20 en € 200 lag. Zoals verwacht waren de deelnemers met de hoogste inkomens bereid om een hoger bedrag te betalen, variërend van € 50 tot € 400. Dit bedrag is vrij laag in vergelijking met het bedrag dat de bevolking bereid is te betalen voor bijvoorbeeld kankeronderzoek. Uit eerdere studies (2010, 2021) blijkt dat mensen bereid zijn € 9000 te betalen voor een totale genezing en ongeveer € 2500 per jaar voor kankerbehandeling.

Vaccinatie en gezondheidsvaardigheden

Gezondheidsvaardigheden zijn de vaardigheden om informatie over gezondheid te verkrijgen, te begrijpen, te beoordelen en te gebruiken bij het nemen van gezondheid gerelateerde beslissingen (5.1.2e 2020). 5.1.2e (1998, 2000) differentieerd tussen 3 typen vaardigheden: Functioneel, interactief of communicatief en kritisch. Functionele gezondheidsvaardigheden zijn basisvaardigheden op het gebied van gezondheidsgeletterdheid die voldoende zijn voor individuen om relevante gezondheidsinformatie te verkrijgen en deze kennis toe te passen op een beperkt aantal voorgeschreven activiteiten. Interactieve en kritische gezondheidsgeletterdheid verwijzen naar meer geavanceerde geletterdheidsvaardigheden die individuen in staat stellen informatie te vergaren en betekenis te ontleenen aan verschillende vormen van communicatie; om nieuwe informatie toe te passen op veranderende omstandigheden; en om met meer vertrouwen te communiceren met informatieverstrekkers, zoals professionals in de gezondheidszorg. Samen met sociale vaardigheden kunnen interactieve en kritische gezondheidsvaardigheden worden toegepast om informatie kritisch te analyseren en deze informatie te gebruiken om meer controle uit te oefenen over levensgebeurtenissen en situaties.

5.1.2e (2020) hebben het effect van gezondheidsvaardigheden op de bereidheid tot vaccinatie onderzocht. Het doel van deze studie was het beoordelen van het niveau van gezondheidsvaardigheden over vaccinatie bij de **Italiaanse volwassen algemene bevolking (N = 885)**. Daarnaast zijn ook percepties over mogelijke Covid-19 vaccins en opvattingen over vaccinatie in het algemeen onderzocht. De antwoorden van de participanten werden verzameld via een weblink gedurende twee weken in juni. Ongeveer de helft van de deelnemers was man en 98% had Italiaans als moedertaal. 23% van de deelnemers bevond zich in de leeftijdsgroep van 18-30 jaar, 37% in de leeftijdsgroep van 31-50 jaar en 31% in de leeftijdsgroep 51-65 jaar. 9% was ouder dan 65. De algemene bereidheid tot vaccinatie onder de respondenten was zeer hoog (> 90%). In het onderzoek werd geen significante correlatie waargenomen tussen functionele gezondheidsvaardigheden en positieve percepties over toekomstige COVID-19-vaccins, terwijl de associatie zeer significant was tussen interactieve en kritische gezondheidsvaardigheden en positieve percepties ten opzichte van een toekomstig COVID-19 vaccin. De studie toonde ook een sterke correlatie aan tussen, opleidingsniveau, gezondheidsvaardigheden en een positieve mening ten opzichte van vaccinaties in het algemeen. Dit bevestigt volgens de auteur het belang van het verbeteren van gezondheidsvaardigheden onder de algemene populatie (bijvoorbeeld door gerichte interventies).

Berichtgeving omtrent vaccinatie

In een **review** van 5.1.2e (2020) komt naar voren dat het bij de berichtgeving omtrent het vaccin van belang kan zijn angsten, woede en andere negatieve emoties te erkennen en tegelijkertijd de strikte veiligheidsnormen van het ontwikkelingsproces te benadrukken. Bovendien kan het helpen te benadrukken dat door inenting de zelfredzaamheid van individuen en de gemeenschap worden bevorderd. Daarnaast is het van

belang mensen bewust te maken hoe desinformatiecampagnes negatieve emoties proberen op te roepen. Samenvattend stellen ^{5.1.2e} (2020) dat het effectief kan zijn informatie over het vaccin af te stemmen op de emotionele toestand van mensen (dit kan per groep verschillen) in plaats van een “one-size-fits-all” campagne te voeren.

Sociale media platformen zijn een belangrijke informatiebron en communicatiemiddel voor een groeiend aantal burgers. ^{5.1.2e} (2020) komen in hun **review van best practices** dan ook tot de conclusie dat volksgezondheidsinstanties sociale media actief moeten gebruiken in hun communicatie- en promotiecampagnes. Zeker ook omdat vaccinatieweigeraars en antivaccinatie activisten juist sociale media zoals Facebook, Twitter en YouTube gebruiken om misleidende informatie over de veiligheid van COVID-19 vaccines te vergaren en te verspreiden.